

DE HEILIGE OORLOG

En groot deel dergenen, die, met gespannen belangstelling, de oorlogsberichten volgen, interesseert zich bijkans uitsluitend voor den strijd in Zuid-West België en Noord-Frankrijk. Ternaauwernood slaan zij acht op de berichten, welke van het Oostelijke front komen. De vorderingen of terugslagen der Russen aan dat front, hebben voor hen alleen belang, wanneer zij een uitwerking vertoonen aan de zijde van de partij, waarvoor zij zich het meeste, of beter gezegd, bijna uitsluitend interesseeren. Servië, om welk land eigenlijk het conflict begon, daar wordt nog minder op gelet dan op Rusland en het allerminst is er aandacht voor de Turksche beweging.

Wanneer wij dus boven deze beschouwing „de Heilige Oorlog” plaatsen, dan is dit een verkapt poging om dat deel van onze lezers, die tot de „Westelijke-frontiers” moeten gerekend worden, aan het lezen te brengen.

Het zij hier eerlijk geconstateerd.

Want op zichzelf staat het nog heel en al niet vast, of de pogingen, welke van Turksche zijde geschieden, werkelijk tot resultaat hebben, dat de heilige oorlog wordt aanvaard door alle belijders van den Mohammedaanschen godsdienst, zoover ze strijdvaardig zijn en geschikt om de wapenen te grijpen. Doch hoe het hiermee op dit oogenblik ook staat, erkend dient te worden, dat zelfs de mogelijkheid van zoo'n gebeurtenis, ons tot ernst moet stemmen.

260 miljoen volgelingen van den leer van Mahommed zijn over de wereld verspreid. De Sultan van Turkije telt volstrekt niet de meesten daarvan onder zijn directe onderdanen.

Koning George van Engeland spant hierin de kroon, want onder zijn scepter leven 95 miljoen Mohammedanen, terwijl de Sultan er slechts een 20 miljoen heeft.

Zelfs de Czaar en Frankrijk hebben een bijkans even groot, zoo niet groot aantal Muzelmannen in hun landgebied.

Doch de beteekenis van den Turkschen heerscher zit vooral in het feit, dat hij niet alleen wereldlijk vorst, doch de kalif, het geestelijk opperhoofd is. Vandaar dat men ook in dat verband het woord Kalifaat zoo vaak gebruikt ziet.

Het is te begrijpen, dat de verwachtingen van den Sultan en zijne bondgenooten in het succes van de „Heilige Oorlogsprediking” gespannen zijn.

Want stel eens dat het mogelijk bleek, door de vele banden welke Sultan en geloovigen binden, tot Indië door te dringen. Wanneer Egypte en Marokko, de bewoners van den Kaukasus en de volksstammen van Siberië met succes voor de zaak van den Europeesch-Turkschen heerscher konden worden gevonden, van welk een omwenteling zou dan de wereld getuige zijn.

Zelfs de direct voor de hand liggende gevolgen, kunnen uit de kaart, welke op deze bladzijde is afgedrukt, geconstateerd worden.

Kaarten kijken is zoo'n nuttig werk, wanneer men het met eenig overleg doet.

Rusland is in het hoge Noorden, aan de Oostzee en aan de Zwarte Zee door den grooten Waterweg te bereiken.

Is in de ijsregionen, de strengste van alle heerschers, de „Natuur” in 't Noorden meesteres over den toestand, de Oostzee is evenmin vrij, zoolang Duitschland de toegangen feitelijk bezet houdt, terwijl de ingang van de Zwarte Zee afhankelijk is van de macht, die de Zee van Marmora met de Dardanellen en Bosporus bewaakt. Zoolang Turkije dus in goede verhouding tot Rusland stond, kon de invoer langs den bovengenoemden weg voortgaan. Turkije is echter van het begin van den oorlog af niet erg Russischgezind geweest, evenmin als het Engelsch-Fransche aspiraties toonde. De geschiedenis van de Goeben en Breslau, (thans Sultan Jawus-Selim en Midelli) is bekend.

De Mogendheden der Entente begrepen het gewicht der houding van Turkije en het moet gezegd worden, dat zij zich zeer intoomden. Toch vond Turkije in een poging, welke de Russen zouden hebben gedaan om bij den Bosporus mijnen te strooien, een reden om Rusland

door het afsluiten van de Zwarte Zee ontstaan, zijn ongetwijfeld van belang. Uit Duitsche bron werd het bericht verspreid dat zelfs de aanvoer van ammunities daaronder zou moeten lijden, daar Rusland's wapenfabrieken niet in staat zouden zijn in de behoefte te voorzien. Men dient echter bij de beoordeeling der Russische toestanden rekening te houden met den reuzen-omvang van dit rijk.

De Turksche inmenging is intusschen voor Engeland zeker nog belangrijker dan voor Rusland. Niet alleen omdat het Engelsche Rijk zijn belangen zoozeer met de Indische Koloniën verbonden heeft. Het schijnt dat de Indische vorsten aan hun woord getrouw blijven. Meer direct gevaar dreigt voor Engeland aan de zijde van Egypte.

Het zou te ver voeren, wanneer wij hier de geschiedenis van het Engelsche protectoraat over dat land en de verhouding tot den onderkoning, den Khedive, gingen uiteenzetten. Als voornaamste punt wijzen wij er echter op, dat het bezit, of officieel gesproken, de overwegende invloed van Engeland in Egypte ook in verband met het Kanaal van Suez, dien belangrijken toegangsweg naar Indië, van zeer beduidende beteekenis is.

Zelfs in Engeland heeft men Sir Grey het reeds voorgehouden, dat hij door het prijsgeven der neutraliteit, de twee meest beteekenende punten in dit verband, in gevaar heeft gebracht, nl. de doorvaartbeheersching van Suez, en het steunpunt in Zuid-Afrika.

Men kan hieruit de waarde afleiden, welke Engeland erbij heeft om, zonder zijn Mohammedaansche onderdanen tot partijkiezen te prikkelen, den Turkschen invloed te fnuiken.

Er wordt hier aan Albion's Staatslieden geen gemakkelijke taak gesteld.

Het is zeer moeilijk, beter gezegd ondoenlijk, om bij den huidige stand van zaken, zich aan eenige voorspelling te wagen.

Doch desniettemin kan men de meening verkondigen, dat de afloop van deze worsteling, juist door deze inmenging van Turkije nog van grooter belang is geworden, dan zonder deze. Want niet alleen het lot van Europa wordt hierdoor beslist, maar

de geheele wereldkaart tot in de verste streken van Azië en Afrika dreigt er door veranderd te worden.

Een overwegende terugslag, aan Engeland toegebracht, zou zijn invloed in zijn Indische Koloniën zeer sterk doen dalen.

En de heftigheid en taaheid waarmee dus de levensbelangen der strijdende rijken zullen moeten worden verdedigd, verhoogen de vreeselijke kans op een ongekend langdurig verloop.

Tenzij (wij herhalen het nog eens weer) de kampenden eindelijk leeren inzien, dat onderling overleg veel heilzamer twist beslechten is, dan onderlinge strijd.

DE LANDEN OM DE ZWARTE ZEE.

aan te vallen en zijn door Duitsche instructeurs en met Duitsche schepen versterkte land- en zeemacht in de weegschaal te leggen.

Zoolang Perzië zich rustig houdt, kan Turkije Rusland over land alleen in Klein-Azië attaqueeren. Armenië, waarvan de inwoners voor een belangrijk deel Christenen zijn en nu niet bepaald in alle opzichten Turkschgezind, is de streek waar de inval zou moeten gebeuren, om langs Alexandropol tot Tiflis, de hoofdstad van het Kaukasische gouvernement, door te dringen.

De zee biedt een ruimer gelegenheid. Odessa, Sebastopol en andere Russische kuststeden zijn begeerlijke lokplaatsen.

Of echter in dit jaargetijde de Turksche vloot alléén met groot succes daar den strijd zal kunnen aanbinden, dat laat zich bezien.

De economische moeilijkheden, welke voor Rusland

De vlag van Mozes. Een groene vlag met spreken uit den Koran er op.

(Foto's S. Nicholse).

Gewijde dansen, welke door een groote enthustiaste menigte worden bijgewoond.